

2. Ніколенко О. М., Зуєнко М. О., Стороха Б. В. *Зарубіжна література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл.* Київ: Вид. «Грамота», 2017, С. 24.
3. Johann Wolfgang von Goethe. *Erlkönig*. URL: <https://oxfordsong.org/song/erlkönig-2>
4. Грінченко Борис. *Лісовий цар. Вибрані твори : в 2 т.* Київ: Вид. «Національна бібліотека України для дітей», 2008, Т. 1, С. 52.
5. П. Куліш. *Вільшаний Король*. URL: <https://dovidka.biz.ua/vilshaniy-korol-gete/>
6. М. Рильський. *Вільшаний король*. URL: <http://www.knyga.in.ua/index.php/inozemna-iteratura/nimechchyna/gete-yohann/160-vilshanyi-korol>

Кондратьєва С. В., студентка
Стройкова С. А., к. філол. н., ст. викл.
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ПРОТОТИПОВИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Фразеологія – це найяскравіша, жива і унікальна частина словникового складу будь-якої мови. Навіть незалежні від стилю фразеологізми можуть мати різні національні ознаки й набувати виразного значення в контексті [1, с. 74].

Фразеологізми являють собою сполучення слів, тобто роздільно-оформлені утворення з повністю або частково переосмисленими компонентами, фразеологічними значеннями. Фразеологічні одиниці утворені за граматичними моделями змінних сполучень і речень [1, с. 75].

Віднесення одиниць знання до певних рубрик досвіду – категорій здебільшого здійснюється в рамках трьох систем мовної категоризації: лексичної, граматичної або інтерпретативної.

Так, згідно з принципом прототипності відносини «більш типовий» (прототип) і «менш типовий» виявляються в лексико-фразеологічній системі, наприклад, у фразеологічній категорії «хоробрий». У даній категорії «*хоробрий, як лев*», *brave as a lion* - це прототипові фразеологізми, що виступають як типовіші в різних мовах. Вони розширюють своє поле шляхом включення у своє поле фразеологізмів, що описують і характеризують менш типові ознаки хоробрості, наприклад: *fortune favours the brave* (*хоробрим доля допомагає*), *ein tapfere Mensch / brave man* (*готовий іти у вогонь та воду*), *den Tapferen spielen* (*хоробритися*), *a bold face on it / to brave it out* (*не з лякливих, бути хоробрим*) тощо [3, с. 145].

На основі принципу прототипності можна розглянути відносини між категорією та її членами. При цьому можна відзначити здатність категорії до внутрішньої самоорганізації, коли вона, виступаючи як центр поля (ядро), входить у стосунки з членами категорії на основі схожості істотних ознак. У

процесі виокремлення прототипів - фразеологізмів як інваріантів деякої групи, а також членів цієї групи враховувалося співвідношення ядра і членів групи не в плані їхньої ієрархічності, а в плані інваріанта і варіанта. Ядро (прототип) – це той фразеологізм, у якому ознака оцінки виражена найбільш інтенсивно, це інваріант. У варіантах не виражений більш або менш інтенсивно рівень оцінювання. Так, у категоріях розсудливий, «економний», «чесний», «доброчесний» прототипами виступатимуть такі фразеологізми, як: «чесний»: *auf ehre halted* (дорожити честю, бути педантичним), *auf Ehre und Gewissen* (запевнити за честю, сумлінням), *Bessel Ehr ohne Leben als Leben ohne Ehre* (краще честь без життя, ніж життя без честі), *Ehre gebührt* (за заслугами і честь), *in Ehre* тощо [4, с.76].

У категорії «сильний», «упевнений» прототипом буде фразеологізм: *high and mighties* (сильні світу цього) тощо.

Отже, в лексико-фразеологічній системі будь-якої мови можна виокремити фразеологізми, які характеризуються певною категорією. Вони є невід’ємною частиною мовної картини світу певного народу. Важливо розуміти та використовувати ці вирази в значенні та контексті, щоб досягти максимальної ефективності під час мовлення. Таким чином, прототипові фразеологізми відіграють важливу роль у формуванні мовленнєвої культури, сприяючи збагаченню мови та розкриттю культурних надбань суспільства [2, с. 4].

Література:

1. Венжинович Н. Особливості перекладу фразеологізмів з української мови англійською: навчально-методичний посібник для студентів філологічного факультету, ОП «Українська мова та література. Англійська мова та література». Ужгород: ПП Данило С.І., 2021. 104 с
2. Соломаха А. Використання безеквівалентної лексики та національно-маркованих фразеологізмів як засобу формування лінгвокраїнознавчої компетенції студентів (на матеріалі німецької мови). *Калейдоскоп мов*. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/284/1/A_Solomakha_IMSP_9_FLMD_PI.pdf
3. Emmer J. English Idioms of Comparison in Corpus Data. 22 September 2023. URL: <https://dodo.is.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/188338/140115093.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. Gratt Ch. Argumentative Strukturen von Phraseologismen: deutsche und englische Sprichwörter im Vergleich. Innsbruck, Jänner, 2018. URL: <https://ulb-dok.uibk.ac.at/ulbtirolhs/download/pdf/2362011?originalFilename=true>